



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3872/2022
30.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Рајачић, адвокат из ..., против туженог Института за плућне болести Војводине, Сремска Каменица, кога заступа Вера Грбовић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2429/22 од 01.06.2022. године, у седници одржаној 30.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2429/22 од 01.06.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2429/22 од 01.06.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1848/2021 од 01.02.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се тужени обавезе да јој за период од 01.05.2018. године до 31.12.2020. године исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 86.748,75 динара, са законском затезном каматом од 15.01.2022. године до исплате, као и износ од 18.459,48 динара на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 14.01.2022. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 73.842,54 динара, са законском затезном каматом од 15.01.2022. године до исплате, као и износ од 15.884,54 динара на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 14.01.2022. године, и **одбија се** захтев тужиле за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженом на име накнаде трошкова целог парничног поступка исплати износ од 66.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправке пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1848/2021 од 01.02.2022. године, ставовима првим, другим и трећим изреке усвојен је тужбени захтев и тужени је обавезан да тужилци за период од 01.05.2018. године до 31.12.2020. године исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 86.748,75 динара, са законском затезном каматом од 15.01.2022. године до исплате, као и износ од 18.459,48 динара на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 14.01.2022. године

и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 73.842,54 динара, са законском затезном каматом од 15.01.2022. године до исплате, као и износ од 15.884,54 динара на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 14.01.2022. године. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 79.024,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиле за ослобађање од обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2429/22 од 01.06.2022. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјаво ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Правноснажном пресудом, одлучено је по тужби за исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији туженог, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у здравственим установама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у утуженом периоду била у радном односу код туженог, на радном месту ..., са коефицијентом за обрачун плате од 7,34. У спорном периоду тужени је тужили обрачунавао и исплаћивао зараду тако што је основицу, коју објављује Влада Републике Србије, множио коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19, који се примењује од 18.06.2001. године), према ком закону се додаци за регрес и исхрану у току рада за запослене код туженог нису посебно обрачунавали и исплаћивали, јер су садржани у коефицијенту радног места. Пошто је тако добијена висина основне плате, у спорном периоду, била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужили сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужили у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужиле није исказивана као посебна ставка накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да, на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, између осталог ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, дневни износ топлог obroка је 250,00

динара бруто, а регрес износи 1/12 минималне зараде на месечном нивоу. Висина потраживања на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област (прва варијанта).

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужени тужиљи исплаћивао минималну зараду следи да тужиљи није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, па је тужени дужан да јој те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за јавна предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиље, а у недостатку параметара из општих аката, који су били на снази код туженог пре спорног периода.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова није правилно.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) у одредби члана 91. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2), да основна плата припада запосленом кој ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 111. став 1. и 2. прописано је да запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду, а да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са овим законом, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зараде; чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

У конкретном случају, тужилца је запослена у здравственој установи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужилце. Тај основ не постоји ни у општем акту. Сагласно наведеном, тужилци не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је стога чињеница да јој је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) без утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају одређени трошкови парничног поступка, и то: за састав одговора на тужбу од стране пуномоћника из реда адвоката 9.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта по 10.500,00 динара и за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи, док трошак судских такси није признат сходно одредби члана 9. став 1. Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, број 28/94... 95/2018).

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић